

Paul Roman

NAPLÓTÖREDÉKEK*

LXII.

Nem az az igazi szeretés, ha csak úgy tudok szeretni, ha csak úgy szerethetek, hogy pusztán a másíknak legyen jó (csak neki legyen jó), miközben magam kizárólag azzal foglalkozom, hogy a másík által szeretett szeretést elégíísem ki (...), hanem akkor közelít igazán simogatásom a tökéletesebb felé, ha a másík szeretésében magam is részesülök; saját magam a másíkszeretése révén. Bizonyos kompromisszum ez, a szeretés, a másík sajátos szeretésének „elviselése”.

1938 január 20

XXXIV.

Sokáíg azt hittem, hogy naplót írni merőben butaság, az írás lehetőségétőí foszt meg maga a naplóírás. Gondolhatunk ekkor Tolsztojra, aki, ha nagy terjedelmű naplóján dolgozott, vagy akár csak jegyzetelt, évekre elvesztette regényei fölött hatalmát. Az amúgy is sovány termékenységgel megáldott ember ne írjon naplót, vagy ha ír, akkor csak azt írjon.

Most úgy gondolom, nincs különbség e kettő között. Az erkölcsi igazságtalanságtól való szabadulás, a vélt, vagy valós bűn alól készülődő feloldozás feltétele lehessen akár mindkettő, ugyanis ki mondja meg, hogy a maga tökéletlenségében melyik képes eljutni az igazság közelébe.

1937 október 12

XXV.

Gyakran mondják, hogy ezt és ezt az embert egy hajszál választja el attól, hogy zseni lehessen, vagy hogy ezt és ezt a zseniális embert egy hajszál választja el attól, hogy bolond legyen.

Zsenialitást mindenesetre egyetlen valamirevaló (tanult) emberben sem fedeztem fel ez idáíg. A zsenialitás

halála lenne, ha az elemző gondolkodás keretei közé szorulna (...)

Ilyen módon teljesen természetesnek tartanám, ha például egy, mások – gondolkodó szellemek – által tökéletesen butának és uniótelligensnek tartott kanásznak zseniális jelzőt tulajdonítana valaki.

Egy kanász zsenialitása ugyanaz, mint egy tébolyodott zeneszerző, vagy – minden tovatűnő haszontalan mítosz nélkül – bármely megháborodott ember zsenialitása, aki a világról tudomást sem vesz, nem mérlegel, mert nem tudja, hogy a világ elviselhetetlen, ha tudomást veszünk róla. Ezekben az emberekben valamilyen istenáldotta érzéketlenség ült koponyájuk azon pontjára, ahol ezek a dolgok eldőlnék. A születés pillanatában, előtte, talán később, senki nem tudja...

1936 december 15

XXXIII.

Úgy hírlík, nagy hitele van azon emberek vadságának, józan polgároktól való távolságának, akik maguk is vadak, s nem illeszthetők be semmilyen békés célokat szolgáló társaságba. Én azt gondolom, hogy legalább annyira hitelt érdemlő lehet az a vad, aki vadságának lehetőleg precízebb kibontakozását a lehető legkonszolidáltabb élet gyakorlása mellett tudja véghezvinni, hiszen vadsága és brutalitása így a nyugodt lét higgadt keretei között a legkimódoltabb, legteljesebb lehet. Célja elérésének érdekében ezen lehető legnyugodtabb élet kell neki ahhoz, hogy a vadak között természetesen a legvadabb lehessen...

1937 október 9

Neményi Zsolt fordítósa

*Paul Roman (Román Pál) magyar származású, angliai születésű kispap írásai, töredékes naplója, mely szinte kizárólag különös gondolatokat tár fel az olvasók előtt, az 1940-es években került napvilágra az angliai Reading egyik belvárosi házának pincéjéből. Nincs pontos adatunk arra vonatkozóan, hogy Paul Roman mikorszületett, a fönmaradt papírok kettő, rövid naplórészletei szintén más dátumot jelölnek meg: 1904 június 13, 1907 szeptember 4 és 1907 november 9-t Annyit mindenesetre tudunk, hogy 1939 január 18-án halt meg Readingben. Korabeli levelezések – a readingi levéltár anyagai – alapján sem magyar, sem angol hozzátartozók nem jeleztek rokonsági kapcsolatot az elhunytal.

Köszönet Haász Antalnak, aki a naplót később gondozásába vette, s megmaradt részét felajánlotta a szerkesztőségnek.

